№ 67 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 67 (159) Hod II. Wilnia. 21 žniunia 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

PIECIARBURH (P.T.A.). Hieneralissimus Korniłow zajawiu, što zahadanyje kroki z hruntu adnowiać armiju. Jon ličyć nieminučym nowy zimowy pachod.

20 žniunia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Na poli bitwy ŭ Flandryi ahoń značna asłabieŭ. U Artua ahoń byŭ silny tolki na paŭnočnym zachodzi ad Lens.

Front niamieckaho Naślednika: Batalija pad Werdenam pačałasia siahońnia naabapoł Maasu silnymi atakami francuzoŭ na šyryni 23 kil. Francuzy zaniali biaz bitwy chrybiet Talu, na ŭschodzi ad Maasu. Ad marca miesiaca jon užo nie słužyŭ za abaronnuju liniju. Našy warty ŭčora pawodłuh planu ŭziaty nazad. Na ŭsich inšych adrezkach bajewoha frontu batalija jdzie poŭnym chodam. Zbity 16 samalotaŭ i 4 latučyje šar.

Uschodni teatr:

Front erc-hercoga Jozefa: Našy wojski naabapoł daliny Ojtasa šturmam skinuli uporna baraniŭšychsia rumynoŭ u dalinu Trotusą. Uziaty nami bolš za 1500 pałonnych i 30 kulemiotaŭ.

Front Makenzena: Na zachodnim bierazi Sereta, pry Marasesti, upornyje bitwy, ŭ katorych uziaty 2200 pałonnych. Na poŭdni ad Rymnika adbity silnyje rasiejskije šturmy.

PIECIARBURH. Z zachodniaho frontu danosiać:

Adna rasiejskaja wajskowaja čaść pačała bratacca z niemcami. Francuzy, ŭbačyŭšy heta, akružyli rasiejcoŭ, i francuski hienerał predłažyŭ «winawajcam» dobrawolna zajawić ab hetym. Wystupili 84 rasiejcy. Hienerał daŭ prykaz razstrelać ich. Tady rasiejskije wojski admowilisia dalej bicca.

Rasiejskaja demokracija trebuje śledztwa ŭ hetaj sprawie.

STOKHOLM. S finlandzkich krynic danosiać ab pałažeńni ŭ Finlandzii, što tamaka uznimiecca kryzis, kali Rasieja nie nstupić, jak jana ustupiła Ukrainie. Narod u Finlandzii nazywaje «finladzkim Kierenskim» Takoje, wice-prežydenta senatu.

PIECIARBURH. (PTA.) Tymčasowy ŭrad pazwoliŭ arhanizawać hieneralny sekretaryat Ukrainy, katory budzie najwyžejšym uradam. Čłenoŭ jaho budzie naznačać Centralnaja Rada Ukrainy sa zhodaj tymčasowaho ŭradu. Sekretaryat budzie upraŭlač piaćciu hubierniami: Kijeŭskaj, Wałynskaj, Padolskaj, Pałtaŭskaj i Čarnihoŭskaj, a tak sama i inšymi, kali hetaho zažadajuć ich ziemstwa.

BAZEL. «Now. Wr.» piše, što na Kaŭkazi uznialisia ciažkije razruchi.

LUGANO. Rasiejski tymčasowy ŭrad zajaŭlaje, što jon prychilna adnosicca da noty Papieža.

PIECIARBURH. Jak apawieščaje tymčasowy ŭrad, byŭšyj car s carycaj wysłany dzieła hasudarstwienych pryčyn u Tabolsk, dzie jany znachodziacca pad wartaj. Ich dzieci i niekolki čłenaŭ świty pajechali z imi samachoć.

PIECIARBURH. (PTA). Rasiejska-šweckaja hranica i znoŭ adkryta,

PIECIARBURH. U Isaakijeŭskim sabory i ŭ Taŭrydzkim pałacu znajšli bomby i sotni tysiač adozw da rasiejskaj armii.

BERN. Orhan Watykanu «Osservatore Romano» piarečyć usim čutkam, bytcym nota Papieža pasłana pad naciskam centralnych dzieržaŭ.

BAZEL. Bodaj što dawiedzieno, što redaktora francuskaj anarchistyčnaj hazety «Bonnet Rouge» zadušyli ŭ wastrozi.

LONDON. (Reŭter). Sekretar sajuza mašynistoŭ paśla hutarki z ministram tarhoŭli zajawiŭ, što na jaho dumki abminuć zabastoŭki nielha.

Schod žaleznadarožnikoŭ ad imi 300.000 čłenaŭ nacyonalnaho sajuza žaleznadarožnikoŭ zažadaj stasawańnie ŭsich sposaboŭ, dabiwajučysia učaścia rabotnickich delehatoŭ u Štokholmskaj konferencii.

LUGANO. «Secolo» radzić pasłać ahientoŭ u Hišpaniju, kab uzmacawać rewolucyjny ruch i prymusić Hišpaniju pryniać učaście ŭ wajnie.

WIENA. Z Wajennaj kwatery danosiać:

Piešaja bitwa na italjanskim fronci ad Mierzłaho Wiercha da mora trywaje dalej. Dahetul naša hierojskaja armija ŭsiudy adkidała worahoŭ.

Na Karynskim i tyrolskim fronci—žywy artyleryjski ahoń.

BERLIN. (W.T.B.). U Atłantyckim akianie i ŭ Paŭnočnym mory iznoŭ zatopleny 23,500 tonn.

USKIUB. Siahońnia ŭ načy wyhareła ŭsia staraja čaść miesta Sałonik.

Wilnia, 21 žniŭnia.

Čym dalej trywaje wajna, tym jarčej wyjaŭlajecca taja pryčyna, katoraja kinuła miljony aružnych ludziej adnych proci adnych. Pružyna heta— pierš za ŭsio karyść anhlickaho kapitała.

Da kapitalistyčnaj Anhlii pryłučyŭsia i najwialikšy kapitalist świetu—Ameryka, majučy na meci zniščyć duža niebaspiečnaho konkurenta na suświetnych rynkach — Namieččynu.

Zniščenie konkurenta, zachwat jaho rynkoŭ zbytu, zachwat zamorskich kolonij i zništažeńnie niamieckaho fłota — woś usia meta wajny Anhlii, Ameryki, Japonii, čaściu — Francii. Ale inšyje sajuźniki ich z Rasiejaj napieradzi, jak staronki sa słaba razwitaj pramyšlenaściu, nawat i hetaj mety nie majuć i płatucca za swaimi sajužnikami adny — pad stracham surowych krokaŭ apošnich, druhije — spadziajučysia nahrady. Tolki stracham japonskaho nastupleńnia — z adnaho boku, ekonomičnaho bojkotu Anhlii, Francii i Ameryki — najwialikšych kredytoraŭ — z druhoha možna wytłumačyć žadańnie Rasiei wajewać dalej.

Heta razumiejuć narodnyje massy, razumieje rabočy narod. Demokracija naahuł i rewolucyjnaja demokracija Rasiei asabliwa nia chočuć dalejšaj wajny i šukajuć sposaboŭ dajści ŭrešci krepkaho, trywałaho mira. I woś rasiejskaja rada rab. i sałd. i wystupiła s prajektam sazwać internacyonalnuju socyalistyčnuju konferncіju u Štokholmi.

Rasiejski urad, katory ŭ dušy napeŭna tak sama chacieŭby mira, jak i ŭwieś narod, ničoha kiepskaho ŭ konferencii nie bačyŭ ad samaho pačatku. Hetak sama zhodzilisia puścić na jaje socyalistyčnych delehatoŭ Niamieččyna i sajuznyje z jej dzieržawy. Zatoje Anhlija, Ameryka i Francija, zmowiŭšysia miž saboj, pastanawili nie dać pašpartoŭ delehatam u Štokholm i hetak nie dapuścić swaich socyalistoŭ da pierehaworaŭ s socyalistami warožych dzieržaŭ.

Hetki strach pierad konferencijej u Štokholmi pazwalaje nam zusim prawilna acanić wahu prajekta rasiejskaj rady rab. i sałd. Aŭstralijski premjer-minister nie darma ličyć, što konferencija budzie škodzić „pabiednamu kancu wajny“; amerykanski ŭrad nie darma ličyć jaje „nieswoječasnaj“: i adzin i druhi wiedajuć, što tam — u Štokholmi—pierad usim świetam mohuć być wykryty praŭdziwyje winawajcy wajny, i proci ich skirujecca strašenny hnieŭ spływajučych krywioj narodaŭ!

Bojkot biełarusou.

Pierad nami—druhi ŭžo jarki fakt, katory pakazwaje, što haława tutejšaho katalickaho duchawienstwa, ks. Michalkiewič, katoramu jaho stan zahadywaje z roŭnaj sprawiadliwaściu adnasicca da wiernych usich nacyonalnaściej, wiadzie systematyčny bojkot biełaruskaj biednaty, wina katoraj —tolki toje, što jana radziłasia biełaruskaj i dahetul nie abiarnułasia ŭ «palakoŭ».

Pieršaje wystupleńnie ks. Michalkiewiča proci biełarusoŭ było ŭ kancy 1915 h., kali s kamitetu u Lozannie «na ruki J. E. ks. Admin. K. Michalkiewiča i prez. m. Wilni M. Wensławskaho — dla nasialeńnia polskaho, biełaruskaho i litoŭskaho ŭ huberniach Kowienskaj, Wilenskaj i Hrodzienskaj» (tak dasłoŭna nadrukowano ŭ № 77 «Dz. Wil.» s 4 maja 1916 h.) było prysłano 50.000 rub. Biełaruski Kamitet zwiarnuŭsia 13.XII.1915 s prośbaj na piśmie, złoženaj na ruki ks. Michalkiewiča, ŭ katoraj prasiŭ wydzialić s prysłanych summ na pomač biełarusam: na abiedy dla biednych dziaciej biełaruskich achronak u Wilni — na ruki Kamitetu, na pomač haładaŭšym sielanam u wakolicach Wasilišek, Ščučyna i Rožanki — na ruki miejscowych dam, na pomač wysialencam s frontu u Ašmianščynie, na pomač zniščenym wioskam kala Druskienik i Hožaj—na ruki miejsc. ksiendza i t.p. Delehatam Biełaruskaho Kamit., padawaŭšym prośbu, ks. Michalkiewič skazaŭ, što praz ksiandzoŭ jamu wiadomy ŭsie pamienionyje patreby biełaruskaho nasialeńnia, ale Biełaruski Kamitet spažniŭsia sa swajej prośbaj, bo hrošy ŭsie ŭžo razdadzieny. Tymčasam u pamienionym užo wyšej № 77 s 4.V.1916 «Dzien. Wil.» pajawiłasia sprawozdača, padpisanaja ks. Michalkiewičem i M. Wensławskim, s katoraj jasna widać, što słowy ks. Michalkiewiča skazany e biełaruskim delehatam nie zhadžajucca z hetymi faktami: paśla 13 śnieźnia 1915 hodu zapisany siem raschodnych pazycij na summu 7173 rub. 84 kap., s katorych na pomač dla wysialencoŭ s frontu — biełarusoŭ u N.-Wilejcy ŭsiaho ....80 rub.! Apošnije wydačy hrošy, jak skazano ŭ sprawozdačy, byli 17 krasawika 1916 h., — značyć, praz čatyry miesiacy paśla taho, jak ks. Michalkiewič zajawiŭ, što «hrošy ŭžo razdadzieny!»

Hetkaja niesprawiadliwaść u adnosinach da biełar. biednaty jasna pakazała warožy stasunak ks. Michalkiewiča da wiernych biełaruskaj nacyonalnaści. Ciapier pierad nami nowy fakt, katory wyzywaje samaje hłybokaje abureńnie ŭ dušy kožnaho, ŭ kaho jošč krychu pačućcia sprawiadliwaści.

Wiadoma, što ciapier naš narod wielmi cierpić ad niedastačy ŭsielakaj tłustaści: biednata jaje zusim nie ba-

čyć, i heta wielmi škodna adbiwajecca na zdaroŭi jaje, asabliwaž na zdaroŭi dziaciej. Woś, wiedajučy ab hetym, ludzi s ščyrym, spahadliwym sercem prysłali z zahranicy na ruki ks. Michalkiewiča wialiki transport sałaniny — specyalna dla biednych dziaciej. Samo saboj razumiejecca, ks. Michalkiewič, jak jary polski nacyonalist, usiu hetu sałaninu addaŭ polskim tawarystwam i kamitetam, wydzialiŭšy 30 pudoŭ Litoŭskamu Kamitetu i 20 z liškam Prawasłaŭnamu i zusim abminuŭšy Biełaruski Kamitet. Uslo heta rabiłosia ciškom. I biełarusy dawiedalisia ab usiej sprawie prypadkam — paśla wydačy sałaniny Prawasłaŭnamu Kamitetu. Biełaruski Kamitet to-čas pasłaŭ ks. Michalkiewiču prośbu na piśmie, kažučy, što pad apiekaj Kamitetu znachodzicca kala 200 biednych dziaciej, katoryje tak sama majuć prawo na pomač, i prasiŭ wydać i jamu 30 pudoŭ sałaniny dla piaci achronak u Wilni.

Prośba Biełaruskaho Kamitetu była posłana 31 lipnia praz umyśnaho čeławieka z rasyjnaj knihaj, u katoraj raspisywajucca u atrymańni pisiem usie adresaty. Ks. Michalkiewič, pryniaŭšy prośbu, admowiŭsia raspisacca. Mała taho: jon nia tolki nia spoŭniŭ zasim sprawiadliwaj prośby biełarusoŭ, ale dahetul nie daŭ na jaje nijakaho adkazu! Tolki staranoj — s prywatnych krynic — da Kamitetu dajšła čutka, što i hetym razam «biełarusy spaźnilisia!»

Heta — iznoŭ nieprauda: wiadoma, što i paśla padačy prośby sałaninu razwazili wialikimi partyjami ŭ polskije ustanowy! I ciapier my razumiejem, čamu ks. Michalkiewič admowiŭsia raspisacca u atrymańni prośby Biełaruskaho Kamitetu, čamu nie daŭ na jaje adkazu na piśmie...

Takim prypadkam ks. Michalkiewič zasudziŭ dźwieści biełaruskich dziaciej na ščyry post na ŭsiu hetu zimu, katoraja budzie dla biednaty ješče bolš ciažkaj, čym ŭsie minuŭšyje. My paŭ tarajem: zasudziŭ, — bo wiadoma, što sałanina — heta pradukt, katoraho ŭ nas skora nielha budzie dastać ni za jakije hrošy, bo ŭžo ciapier cena sałaniny — takaja, što Biełaruski Kamitet nia može kupiać jaje. I heta daje nam prawo abwinawacić ks. Michalkiewiča ŭ zusim niezakonnym, niazhodliwym z ducham Kaściołu Katalickaho bojkocie biełarusoŭ, katory asabliwa pry ciapierašnich ciažkich warunkach stanowić kryŭdu, ŭzywajučuju da Nieba.

U Wilni i wakolicach.

× **Wyšli z druku** «Wypisy z biełaruskaj literatury ad XIII da XVII st.» Cena 20 fen. Kupiać možna ŭ «Biełaruskaj Knihar-ni», Zawalnaja 7.

× **Służba Boža dla pałonnych.** U tuju niadzielu, 19 žniŭnia, u Sw.-Duchaŭskaj cerkwi pry Ostrabramskaj wul. adsłuženo nabaženstwo, na katorym byli ŭsie rasiejskije pałonnyje z Wilni i wakolic.

× **Pačtowyje znosiny u Ober Ost.** Prywatnyje telehramy pryjmajucca ciapier z nieabraničenym čysłom słoŭ.

× **Pasyłka hrošy rasiejskim pałonnym.** Skolki hrošy rasiejskije wajennapałonyje šluć z Niamieččyny ŭ naš kraj rodnym swaim, widać s taho, što wajennapałonnyje z adnaho tolki taboru za apošniju try miesiacy wysłali 1609 1688 i 2340 marak, — značyć siared nim likam, pa 1 m. 10 fen. na dušu ŭ dzień. Praŭda, treba adnak čyć, što hetyje wajenna-pałonnyje pracujuć swabodna i pa wolnamu najmu, jak wolnyje ludzi.

× **Temperatura.** Najwyšejšaja i najniźejšaja temperatura za apošnije dni była pawodlug Celsija):

	najwyš.	najniž.
15—16	+ 24,0°	+ 16°
16—17	+ 24°	+ 12,5°
17—18	+ 24,5°	+ 15°
18—19	+ 26,8°	+ 13,5

Z USIAHO KRAJU.

BIEŁASTOK. Pry upraŭleńni Ober Ost utworen nowy addziel dzieła žywopisu kich spraŭ. Kirujo addziełam wiadomy artysta malar Hermann Struk, ilustrawaŭšy wydanuju Ober Ost knižku „Skizzen aus Kurland, Litauen und Weissrussland".

BIEŁASTOK. Hłaŭnaja pamiatka minuŭščyny ŭ Biełastoku — heta zamak Branickich, akruženy parkam. Cikawa dola hetaj budowli.

Zamak pabudowan hrafam Branickim, katory pradaŭ jaho rodu Romanowych za $1^1/_4$ miliona frankoŭ. U 1830 hadu paśla polskaho paŭstańnia Mikałaj I pastanawiŭ adkryć tut wyšejšy žanocki instytut dzieła abrusieńnia daćok wyšejšych stanoŭ tutejšaho nasialeńnia. Jak usie padobnyje ustanowy, instytut byŭ prypisan da «Wiedamstwa ustanoŭ Impieratrycy Maryi». Pierad wajnoj tut było 300 wučenic, katoryje płacili za nawuku i žyćcio 360 rub. u hod. Dziela zabawy wučenic ad času da času tut adbywalisia wiečary, na katoryje zaprašali aficeroŭ, junkieroŭ !—pawodłuh specyalnaj rekomendacii — wučnioŭ wyšejšych klasoŭ siarednich škoł.

BIEŁASTOK. S pryčyny darahoŭli apału ŭ apošnim časi było mnoha ab ehoŭ žycharoŭ na miestowy les. Usich, kaho pry hetym złowiać, buduć biez miłaserdzia addawać pad sud.

BIEŁASTOK. U noč s pazaprošłaj piatnicy na subotu u adnej fabrycy pry Pacowaj wulicy raźbita wialikaja žaleznaja kasa. Ukradzeno 4 000 rasiejskich rubloŭ i 700 niamieckich marak.

HRODNIA. Usie dadzienyje Stadthaŭptmann'am pazwaleńnia na tarhoŭlu spažyŭnymi praduktami hublajuć 1 wieraśnia swaju siłu i pawinny być wybrany nanowa.

W iadziełcy paletkaŭ z bulbaj ureści orhanizawalisia i na-nač stawiać wartaŭnikoŭ, katoryje pilna baroniać hetkaje cennaje ŭ ciapierašnim časi ich dabro.

„Grodn. Z g.» prosić swaich čytačoŭ nie užywać u niamieckaj mowie słowa «panie», katorym niamieckije sałdaty nazywajuć dasłoŭna ŭsio: i ludziej usich stanaŭ, i kaniej, i nawat nieżywyje rečy.

SUWAŁKI. «Dzień kwetki» ŭ pazaprošłuju niadzielu daŭ čystaho dachodu 1375 m. 16 fen.

DUBROWA. U troch kilometrach ad Suwałak u kirunku Sejn jość krynica z lačebnaj wadoj. Prynajmsi hetak kažuć mieścowyje žychary. Niamieckije ŭłaści ŭdyŭni kroki dzieła nawukowaho pazańnia wad. Lačebnaja siła krynicy — zusim mahčyma, kali prypomnim, što letaś adkryt u Hrodni lačebny «Sprudel».

KOŬNA. Apryč ahulnaho herbu Litwy jość ješče asobny žmudzki herb. Heta čorny miadźwiedź na zadnich łapach na čornym fonie. Zuby i jazyk, kiпci i ašejnik u miadźwiedzia — srebnyje. Herb hety siahaje časoŭ Witaŭta.

KOŬNA. 18 žniŭnia Koŭna sprawlała dwoch-hadowy jubilej zaniaćcia jaje niemcami. Niamieckije ŭrady wywiesili hety dzień flahi, adpraŭlali nabaženstwo i ustroili uročystaje predstaŭleńnie ŭ teatry.

JOSINA, Šyrwinskaho paw. 8 lipnia Stanisłaŭ Juckiewič, chłopiec 14 h., napaŭ na darozi na Saru Siołowu, pawaliŭ na ziamlu i zrabawaŭ 33 rub. S pryčyny małalectwa sud moh zasudzić jaho tolki na $1^1/_2$ hoda ŭ wastroh.

BIEŁAWIEŽ. Niamieckaje łaśnictwo ŭ Bieławieży wypuściło knižku ŭ niamieckaj mowie: „Bieławi eżskaja pušča pad niamieckim upraŭleńniem" z 85 rysunkami. Hetaja knižka, dla katoraj pisali wydatnyje niamieckije wučonyje, kaštuje 4 m. Daiejšyje tomy hetaj pracy wyjduć pahadzia.

MITAWA. 14 žniŭnia minuli dwa hady, jak Mitawu zaniali niemcy.

PODRANY (pod Prenami, marjampolskaho paw.). „Kown. Zig." piše: Tut zdaryłosia ciažkoje lichadziejstwo, na žal, nia redkaje miž litwinami. U adnej siamji razam žyli: ŭdawa Šytkus, 70 hadoŭ, dačka jaje Anna, 35 hadoŭ, syn Jurgis, 23 h., dačka Kacaryna, 18 h., i niašlubny syn Any, katory wyzywaŭ biezupynnyje swarki i kałatniu ŭ siamji. U žniŭni miesiacu 1916 h. u načy Anna rybiehła da starasty i skazała, što jaje chočuć zabić. U wosieni jana prapała, a 20 krasawika hetaho hodu u tar fiańščy za wiarstu ad wioski znaśli ŭ miachu cieło jaje z ranami na haławie. Pierad suwalskim akružnym sudom staraja pryznała winu na siabie, kažučy, što heta jana zabiła dačku. Ale wyjawilosia, što zajawiła jana ab hetym tolki zatym, kab ratawać syna, zabiŭšaho siastru ahłoblaj. Sud pryznaŭ jaho winawatym, ale, prynimajučy pad uwahu zmianšajučyje winu akaličnaści, zasudziŭ jaho tolki na 8 hadoŭ u wastroh.

Žmudzkaje biskupstwo.

Žmudź prynialcolem chryścijanstwa abiazana konstancokamu saboru. Z W—

Duchoŭnyje pieśni.

(Hladzi u № 66 «Homana»).

Pieśnia ab bahačeju i Łazaru.

Na siom świeci, na wolnym, na wolnaj ziamli,
Žywaŭ sabie sławien bahat čeławiek;
Raskošna jon piwaŭ i jedaŭ,
Na Hospada Boha bahač nie šmanaŭ,
Na świątyje cerkwi jon nie nakładaŭ,
Biednych ubohich ŭ dom swoj nie pryjmaŭ.
Byŭ u jaho bracitka, ubohij čeławiek,
Ležaŭ u bahačeja pierad warotami,
Prasiŭ u bahačeja chleba i soli:
„Moj miły bracitka, słaŭny bahačej,
„Napai mianie, nakarmi dzieła Chrysta,
„Nakarmi, bracie, dušu maju!
„A nie ja-ž tabie addaciel —
„Hospad zapłacić z wyšniaho nieba".
Brat bahačej hordy s pałacoŭ,
Swajmu bratu Łazaru srohа adkazaŭ:
— „Ty, hnijuščy Łazar, ławyš u bnai,
„Smiardziš ty, Łazar, jak moj luty pios.
„A ty maim bratam uzwyšaješsia,
„Maim ty rodnym narekaješsia.
„U mianie brata Łazara ŭ rodu nie było,
„Hetakaj ja błažy słucham nie čuwaŭ".
Jon plunuŭ i charknuŭ, sam proč adyšoŭ,
Za saboj waroty wialeŭ zapiareć.
Nie było ŭ tym domie žadnych nabožnych,
Nie było ŭ tym domie miłaściwych,
I nia ŭzmiławalisia nad dušoj Łazara,
Nie napaili jaho, nie nakarmili jaho.
Byli ŭ tym domie dwa lutyje psy,
Zawždy pa zastołlu jany chadzili
Drobnyje kroški jany zabirali,
Za waroty Łazaru jany wykidali,
Tym že jaho dušańku ratawali,
K ciełu lekarstwo dobro čynili,
Krywawyje ranački lizali.
Stanuŭ že Łazar Bohu malicca,
Z haračymi ślezami, z dušy trudami:
„O, Boże moj, Boże, spas miłaściwyj!
„Ty učuj, Hospad, maliŭwu maju:
„Pryjmi maju dušańku da chwały Swajej,
„A ŭžo-ž maja dušańka
„Na wolnym świeci namučyłasia,
„Choładu i hoładu naciarpiełasia
„Wialikaje muki nabirałasia".
Pačuŭ Hospad Boh maliŭwy jaho,
Maliŭwy jaho, čystaj prawiednaj.
„Dobra haworyš, Łazar, maliŭwu,
„Nie chwališsia, Łazar, horem swaim".
Sysłaŭ Hospad Boh sa wyšniaho nieba
Troch anioŭ, troch že ich čystych
I troch miłaściwych z biełaj pielanoj.
Brali jaho dušańku u świetłym rai,
Wo świątoha Abramija na łonie jaho.
Wo tut tabie, Łazaru, wiek wiekawać,
A užywaj ty toje, što Boh hatawaŭ.

Sadziŭsia bahačej na dobra kania,
Saježdžaŭ bahačej sa domu swajho,
Wyježdžaŭ bahačej u čystaje pole,
U čystaje pole na prahulańnie
A na krasawańnie, ŭ pole palewać.
Nia zjechaŭ bahačej pola swajho,

ini chryścijanstwo dajšło i na Žmudź. U 1413 hadu Witaŭt zahadaŭ achryścić Žmudź, a 28 listapada 1415 h. na konstancki sabor pryjechała žmudzkaja deputacija s prośbaj ustanaŭleńnia biskupstwa na Žmudzi. Biskupu Wilenskamu i arcybiskupu Lwoŭskamu było zahadano ustanawić žmudzkaje biskupstwo s 6 probaščami. Pieršaja katedra była założena ŭ ciapierašnich Worniach, i tutejšy kaścioł najstarejšy u Žmudzi. U dakumenci z 11 žniŭnia 1416 danosiać ab hetym abodwa biskupy. U 1417 h. arcybiskup Lwoŭski, biskup Wilenski, kniaź Witaŭt i žmudzki starasta Kinsgajło ziechalisia ŭ Koŭni i ułažyli plan ustanaŭleńnia biskupstwa žmudzkaho. Pieršym biskupam byŭ Wilenski biskup Maciej. — Hetak žmudzkaja dyecezija światkuje sioleta 500 lećcie swajho istnawańnia.

Paśla Macieja na biskupskim pasadzie siadzieli predstaŭniki rodaŭ Radziwiłoŭ, Pacoŭ, Sapiehaŭ, Giedrojcioŭ, Tyškiewičoŭ. Jany praz niejki čas nie rachodzili na wilenskuju katedru. Siomy biskup, Maciej s Topoli, pieranios swaju rezydenciju u Olsiady. U 1668 hadu Kazimir Pac zamiest zhareŭšaho dreŭlanaho kaścioła pabudawaŭ tut katedru s cehły. U 1864 hadu rasiejski ŭrad pieranies tahočasnaho biskupa Macieja Wołončeŭskaho z Olsiad u Koŭnu. Ciapierašni biskup, Karewič, — heta sałakawy biskup u dyecezii.

WIESTKI Z RASIEI.

PIECIARBURH. Styčka miž Kierenskim i radaj rab. i sałd. — niemінuča. Rada pryniała rad demonstracyjnych razolucij jaŭna proci Kierenskaho. U ich haworycca:

1. Usie narody Rasiei pawinny atrymać wolu.
2. Narod pawinien mieć prawo rasparadzicca ŭsiemi ziemiami.
3. Wajna pawinna być čym chutčej zakončena.
4. Treba ŭraz že prystupić da utwareńnia rewolucyjnaj armii dzieła zaščyty rasiejskaj woli.
5. Nijakich schodak, usio roŭna, jakoha rodu, nielha zabaraniać.

BERN. „Schweizer Nation. Ztg.“ piše: Terror, katy śmierci i fałšywyje nahawory,—heta era Kierenskaho, kataraja pawinna bajacca hniewu narodnaho bolš, čym era Romanowych. Bo caryzm usio-taki nie staraŭsia ihrać fałšywuju kamedyju narodnaj woli, jak heta robić Kierenskij i jaho padchalimcy. Ahienty Kierenskaho nie zadzieržywajucca pierad ni na čym nie asnowanymi abwinieńniami takoha čeławieka, jak Gorkij, bytcym jon padkuplen niemcami. Wajennyje sudy pławajuć u krywi, «kab zrabić armiju iznoŭ zdolnaj da wajny». A rasiejski ŭrad telehrafuje Llojdu Džordžu, što nie cikawicca štokholmskaj konferencijej i ŭważaje jaje tolki za partyjnaje predpryjemstwo. Dzieła hetych despotaŭ bolš nie pawinno być rasiejskaj rewolucii. A filialny addzieł sajužnikoŭ u Maskwie pryhataŭlaje kamedyju nacyonalnaj konferencii, kab ašukać narod, katoramu nie dajuć wybirać deputatoŭ u praŭdziwy nacyonalny sejm i katory prymušajuć maŭčać, ciarpieć i umirać.

KOPENHAGA. Pieciarburskije hazety danosiać, što niet mahčymaści sazwać ustanoŭčy sejm u naznačenym časi. Na nacyonalny ziezd u Maskwu na 23-24 žniŭnia zaprošeny 2,000 duš.

PIECIARBURH. Rasiejskije hazety zdziŭleny s pryčyny zajawy Llod Džordža ab pahladzie rasiejskaho uradu na štokholmskuju konferenciju. „Birž. Wied.“ pišuć:

My pieršy raz čujem ab pieramienie pahladu rasiejskaho uradu na Štokholmskuju konferenciju.

„Dień“ piše, što anhlicki ŭrad pamyliŭsia.

„Rabočaja Hazeta“ kaže, što ŭ hetym winawat rasiejski pasoł u Londoni, nieprawilna pawiedamiŭšyj anhlicki urad.

ŠTOKHOLM. Tutejšaja karespandencija pieciarbuskaj rady rab. i sałd. danosić, što mieńšewiki pasyłajuć na konferenciju Akselroda i Panina.

BAZEL. „Matin.“ piše, što ŭ rasiejskich palityčnych kruhach wielmi niepakojacca hrożbaj zabastoŭki na čyhunkach, a katoraj była hutarka na zjeździe żaleznadarožnikoŭ. Urad zahadaŭ enerhičnyje kroki. Minister daroh toj-čas wyjechaŭ s Pieciarburha na zjezd żaleznadarožnikoŭ, kab tam wyskazač pahlady uradu.

PIECIARBURH. U wakolicach Pieciarburha adbyŭsia schod bolšewikoŭ, na katorym było zajaŭleno, što Lenin i Zinowjew nie ŭciakli, a ukrywajucca ŭ stalicy.

Z hetaj pryčyny hłaŭny prakuror zažadaŭ kab jamu wydali adres Lenina. Proci učaśnikoŭ schodu wiadziecca śledztwo s pryčyny abwinieńnia ich u paddzierżcy anarchistyčnaho ruchu.

APARANDA. Zakryćcie rasiejskaj hranicy pradoŭženo ad 18 VII. ješče na 10 dzion.

U apošnije dni šmat u jakich miestoch Rasiei sałdackije żonki rabili wialikije demostracii, żadajučy tojčas mira i pawialičeńnia „pajka“. Na demonstracijach, katoryje razhaniało woisko, było zabito mnoha ludziei.

KOPENHAGA. U Kazani 80,000 kabiet ustroili demonstraciju. Demonstrantak razhaniało wojsko; jość mnoho zabitych.

U Tyflisie i Baku byli bitwy na wulicach.

U Kotcy (ŭ Finlandzii) ŭziat šturmam wastroh. Načalnika wastohu zabili. Kierenskij zahadaŭ samyje stanoŭčyje kroki, kab pałažyć kaniec razrucham.

BERN. S pryčyny krainich trudnaści u zabaspiečeńni Pieciarburha praduktami na zimu urad pazwolić aštacca ŭ Pieciarburzi tolki pastajannym žycharom i asobam, jakije majuć krainiuju patrebu žyć tamaka.

PIECIARBURH. Wajenny minister skazaŭ predstaŭnikam sajužnickaj pressy, što dzieła adnaŭleńnia bajewoj siły armii dzieła orhanizacii patrebien 6-miesiačny adpačynak.

PIECIARBURH. Hieneralissimus Korniłow pryježdžaŭ siudy i adbyŭ u Zimowym Pałacu doŭhuju naradu s Kierenskim.

Firlandzki hienerał-hubernatar Stachowič i hienerał bar. Korff wyjšli u adstaŭku.

ŠTOKHOLM. B. hieneralissimusa, Brusiłowa, naznačyli za načalnika armii na rumynskim froncie.

HELSINGFORS. Tut uzniaŭsia ministerski kryzis. Usie senatary padalisia u adstaŭku. Tokoj ładzić nowaje socyalistyčnaje ministerstwo.

Z usiaho świetu.

ŠTOKHOLM. Branding zajawiŭ, što, kali sajužniki adniasucca nieprychilna da Štokholmskaj konferencii, dyk treba budzie šukać paddzierżki u centralnych dzierżaŭ.

Maršałkawać na konferencii budzie Ččheidzie, pamočniki jaho — Branding i Trelstra.

Pad naciskam sajužnikoŭ šwedzki ŭrad admowiŭsia dać pad konferenciju gmach parlamentu.

Pramaŭlać na konferencii buduć pa niamiecku, pa rasiejsku, pa francusku i pa anhlicku. Buduć dapuščeny predstaŭniki pressy.

BERLIN (W.T.B.). «Socialdemokraten» (u Kopenhazie) piše:

Rasiejski ŭrad i ciapier prydaje wialikuju wahu Štokholmskaj konferencii i prasiŭ sajužnikoŭ nie čynić jej praškod. Hetak Llojd Džordž apyniŭsia ŭ dziŭnym aświatleńni. Jaho admowa dać pašparty jasna pakazwaje, što jon choče wajewać dalej. A wajaŭničaja anhlickaja pressa ličyć patrebnym adznačyć heta ješče bolej wostrymi napaściami na mirnaje predłažeńnie Papieža, bo «jon paŭtaraje niamieckaje žadańnie mira biez zawajewańnioŭ i kontrybucii». Kali wajna nawat uzniałasia s pryčyny niamieckickich zawajewacielnych planoŭ, dyk heta nie daje anhlicka-amerykanskamu imperjalizmu prawa wiaści dalej wajnu dzieła zawajewańnioŭ.

ŽENIEWA. Admowa francuskaho ŭradu wydać francuskim socyalistam pašparty na padarožu u Štokholm wytwaryła wielmi ciažkoje pałažeńnie. Orhany prafesyonalnych sajuzoŭ kažuć, što francuskaja orhanizowanaja rabotnickaja massa nikoli nie dapuścić hetkaj palityki suproć swaich prawoŭ.

LONDON. «Times» piše, što narada anhlickaj rady rab. i sałd. u Glazgo zabaroniena.

BERLIN. U aŭtorak, 31, impersкi kancler budzie u hłaŭnaj kamisii Rejchstagu pramaŭlać ab mirnym predłažeńni Papieža.

„Köln. Ztg.“ piše:

Z Watykanskich kruhoŭ danosiać, što, pawodłuh dumki Papieža, ačystka zaniatych niemcami ziamiel pawinna adbycca ŭ mieru zwarotu zaniatych anhličanami niamieckich kołonij.

Złaja chwaroba na ziamlu spała,
I złaja, lichaja, prywiaredliwaja
Zbiła skałaciła sa dobra kania,
Ŭdaryła bahača ab syru ziamlu,
Ab syru ziamlu, ab biełv kamień,
Ab bieło kamieńnie, ab syro kareńnia.
Nia pomnić bahačej ničym-ničoha,
Nia pomnić bahačej domu swajho.
Žyćcio bahačeja wichram razniasło,
A łasy bahačeja ŭsie tlen pajeŭ,
Zołato, sierabro ziemla pryniała.
Staŭ-že bahačej Bohu malicca:
„A Bože moj, Bože, Spasie miłaściwy!
„Ty učuj, Hospad Boh malitwu maju,
»Pryjmi maju dušańku da chwały Swajej,
„A ŭžo-ž maja dušańka na wolnym świeci
„Upiła i ujeła, darahi, krasny adzieżу panasiła.
„Krywym sudom nasudziłasia,
„Wialikije pracenty duša nabrałasia.
Pačuŭ Hospad Boh malitwu jaho,
Malitwu jaho niahodnuju.
Ssyłaječ Hospad Boh sa wyšniaho nieba
Troch worahoŭ, troch piakielnikoŭ,
Pa jaho dušańku, pa bahačaho.
Brali jaho dušańku niemiłaściwa,
Brali jaho dušańku žaleznym krukom,
Brali jaho dušańku kroź lewo rabro,
A ustornuli dušańku na wostro kapjo,
Padniali dušańku ŭ horu wysoka,
A ŭkinuli dušańku ŭ piekło hłyboka.
Papłyŭ bahačej pa ahniawoj race,
Uzreŭ bahačej brata swajho:
„Oj, bratka moj, światy Łazaru!
„Nas adna matańka s taboj radziła,
„Nia adnej Hospad dolaj nadzialiŭ,
„Cabie Hospad nadzialiŭ biednaściu,
„Wialikachwarobaj, brydaściu,
„Mianie nadzialiŭ pyšnaściu,
„Wialikim bahaćciem, hordaściu.
„Twaja brydaść, biednaść u świetłym raju,
„Maja pyšnaść, hordaść u ahniawoj race.
„Schadziŭ by ty, bracitka, na sinie more,
„Pamačyŭ by ty, bracitka, choć miezin piarstok,
„Pamazaŭ-by bratu choć pa uściejkam!
— „Ach, bracitka, moj bracitka, sławien bahačej!
„Ty mianie, bracitka, za brata nia mieŭ,
„Ty na mianie, brata, plewaŭ i charkaŭ,
„Ja-b na heto, bracitka, sam nie zważaŭ,
„Zatušyŭ-by, bracitka, wohniennu raku,
„A nie daŭ-by bratu ŭsiamu zharać,
„A nie daŭ by bratu wa wiek mučycca.
„Ty tut že nie maja wola, a Boha światoha.
„A idzi ty, bracitka, da światoha Abramija,
„A što-ž tabie świat Abramij skaže“.
Uskliknuŭ bahačej światomu Abrami:
— „Abramie, Abramie, światy praroče,
„Zwiarni na maie muki litosny wočy!
„Puści mianie, Abramie, z muki piakielnaj,
„Daj mnie, Abramie, žytaŭki wolnaj!“
— „U mianie tutaka wolnaj žytaŭki niet,
„Jość na wolnym świeci cerkwa światаja,
„Jość u światoj cerkwi Božaje piśmo,
„Było tabie k cerkwi časta chadzić,
„Było tabie ŭ cerkwi piśmo pračytywać,
„A na hety-že świet raj zažywać;
„A ciapier-že ty siadzi, dzie pasadžen,
„A žniwaj ty toje, što sam zhatawaŭ“.

WIENA. Austryjacki oficyoz „Allgem. Ztg.“ piše s pryčyny noty Papieža: My jašče raz adznačywajem naš niazmienny pahlad: nie ustupić Italii ni adnej piadzi ziamli.

RYM. „Osservatore Romano“, oficyoz Papieža, danosić, što notu Watykanu italjanski narod prywitaŭ z radaściu.

LION. S Paryža danosiać, što ŭ sajužnickich dyplomatyčnych kruhach hladziać na predłažeńnie Papieža sceptyčna, bo jano, biazsporna, zrobieno pad silnym naciskam centralnych dzieržaŭ.

NJU-JORK. Pawodłuh hazetnych wiestak, Lansing zajawiŭ, što jon nia dumaje, kab Złučenyje Štaty mahli-by prystać na pryncypy, wyskazanyje ŭ nocie Papieža.

LONDON. (Reŭter). Sajuz mašynistoŭ i kačeharoŭ na čyhunkach wystawiŭ žadańnie 8-hadzinnaho rabočaho dnia i pastanawiŭ zabastawać, kali jano nia budzie spoŭnieno. Pry pasrednictwie ŭradu jość nadzieja abminuć zabastoŭku.

LONDON. (Reŭter). Naznačeny nowyje ministry: pensij, pracy, nacyonalnaj pracy i stats-sekretar departamenta handlu.

MADRYD. U Santandery i Zabadeli rabotniki wiarnulisia da pracy. U Wergary wojsko zdabyło dźwie barykady. Kapalnianyje rabotniki ŭ Rio Tinto kinuli rabotu.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia.

17.VIII. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Druhi dzień wialikaj batalii u Flandryi zakončen karysna dla nas dziakujučy adwazie ŭsich rodaŭ aružža i nastupacielnaj sile niamieckaj piachoty. Paśla barabannaho ahnia ranicaj 16 žniŭnia ćwiet anhlickaj armii s paddzieržkaj francuskich sił hustymi radami pajšoŭ u ataku ad Izera da Lis na šyryni 30 kilom. Našy warty pry Dry Grachten, na kanali Izer, byli prarwany. Pry Langemark anhličanie prarwali našy linii i dajšli s paddzieržkaj pa močnych sił da Pelkapel. Tut jany natknulisia na kontrataku našych rezerwoŭ. Piarednije rady woraha byli razbity, zadnije adkinuty. Paśla upornaj bitwy ŭ wiečary Langemark i našy utračenyje pazycii byli iznoŭ u našych rukach. Pry S.-Žuljen i na mnohich punktach na pałudzień — da Warneton worahi s paddzieržkaj usio nowych sił uwarwalisia na naš bajewy pojas. Naša piachota adbiła mahutny ŭdar i ŭsiudy adkinuła worahoŭ nazad. Uzdoŭž daroh z Rule i Menen u Ipr naša piachota pierajšła ŭpiarod nawat za našu staruju pazyciju. Na ŭsich inšych adrezkach pola batalii anhlickije šturmy złomleny pierad našymi zaharadziami. Nia hledziačy na strašennyje straty anhličanie ničoha nie dajšli. My dajšli poŭnaj pabiedy. Naš nienarušeny front ždže nowych bitw.

S-Kanten byŭ pad francuskim ahniom. Dach katedry zniščen. Histaryčnaja budoŭia ŭ siaredzinie wyhareła.

Front niamieckaho Naślednika: Pry Werdenie artyleryjskaja bitwa dajšła iznoŭ najwialikšaj siły. Na ŭschodzi ad Maasu badenskije pałki ŭwarwalisia ŭ les Korrjer, zrujnawali warožyje akopy i wiarnulisia bolš jak s 600 pałonnych.

Žbity 16 warožych samalotaŭ.

Rotmistr bar. v. Richthofen zbiŭ 58 woraha.

Uschodni teatr:

Front erc-hercoga Jozefa: Na poŭnačy ad Holdy, na poŭdni ad daliny Trotusa — udačnyje bitwy.

Front Makenzena: Na poŭnačy ad Fokšan i na nižnim Sereci adbity z wialikimi stratami rumynska-rasiejskije nastupieńnia.

18.VIII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Na fronci Flandryi artyleryjskaja bitwa uzmacawałasia. Naabapoł čyhunki Bessinge — Staden worahi nieŭspadzieŭki atakawali Langemark. Woska paśla upornaj bitwy utračena. My staim nawakoł jaje na linii płoskaj duhi.

Front niamieckaho Naślednika: Pry Šmen de Dam — žywiejšaja artyleryjskaja bitwa. Na paŭnočnaj čaści frontu Werdenu artyleryjskaja bitwa dachadziła wialikaj siły.

Zbity 26 warožych samalotaŭ i 4 latučyje šary.

Uschodni teatr:

Na fronci erc-hercoga Jozefa 16 žniŭnia aŭstryjaki ŭdačna atakawali na poŭdni ad Grocesti. Uziaty 1600 pałonnych, 1 harmata i 18 kulemiotaŭ.

Ad pačatku našaho nastupleńnia na ŭschodzi — ad 19 lipnia ŭ Haličynie, Bukowinie i Mołdawii ŭziaty: 655 aficeroŭ, 41.300 sałdatoŭ, 257 harmat, 546 kulemiotaŭ, 191 minamiot, wialikije zapasy snaradaŭ, 25.000 masak proci gazaŭ, šmat aŭtomobiloŭ, 6 nahružanych pojezdoŭ i šmat spažyŭnych praduktoŭ.

19.VIII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho:
U Flandryi na uzbiarežžy i ad Izera da Lis — wielmi silny ahoń artylieryi. Na adrezku Biksšod — Hog artyleryjski ahoń dajšoŭ barabannaho ahnia. Na pałudziennym uschodzie ad Langmark u chmarach štučnaho tumanu worahi pačali ataku s padmohaj pancyrnych aŭtomobiloŭ. Paśla pačatkowych udač worahi ŭsiudy adbity. U Artua — silny ahoń. Pry Hawrenkur i Le Satle anhličanie adbity štykami.

Front niamieckaho Naślednika:
Pry Šmen de Dam, na ŭschodzie ad chutara Ruajer, my ŭwarwalisia na warožyje akopy i pierekałoli byŭšych tamaka „čornych francuzoŭ“. Pry Brimon uziaty pałonnyje. Artyleryjskaja bitwa pad Werdenem trywaje dalej. Silny niščučyj ahoń miž Awokur i Orn trywaŭ i ŭ nočy. U lesi Korrjer pry niespadziewanaj napaści ŭziato mnoha pałonnych.

Učora zbity 19 warožych samalotaŭ i 1 prywiazny latučy šar.

Latučaja eskadra rotmistra bar. v. Richthofena za 7 mieś. zbiła 200 worahoŭ. U tym liku 121 samalot sa 196 kulemiotami papali ŭ našy ruki.

---o---

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 18.VIII. Italjanski teatr: Na fronci Izonco uznialisia ciažkije artyleryjskije bitwy ad Mierzłaho wiercha da mora.

WIENA. 19.VI. Italjanski teatr: Paśla 36-hadzinnaj silnaj padhatoŭki ahniom italjanskaja piachota pačała bitwu na fronci ad Mierzłaho Wiercha da mora. Na fronci 60 kilom. šyrokim idzie niezwyčajna silny boj. Dahetul wiestki dobryje.

WIENA. 19.VIII a 10 hadz. wiečara: Bitwa na Izonco trywaje z niepamienšajučajsia siłaj. Jana idzie dla nas dobra.

Kala wajny.

BERLIN. (W.T.B.) Našy latučyje eskadry atakawali ŭčora warožyje ukrapleńnia za flandrskim frontam. Skinyto 15,000 kilogr. (900 pudoŭ) bomb.

BERLIN (W.T.B.). Warožaja latučaja eskadra s 7 samalotaŭ atakawała Frejburg. Ranieny lohka 4 asoby. My hnalisia za latunami i zbili adzin samalot, katory razbiŭsia ab ziamlu.

BERLIN. (W.T.B.). Nowyje ŭdačy padwodnych łodak kala Anhlii: 26.000 tonn. U tym liku — pamočny krejser «Afric» 12.000 ton, z 18 harmatami.

BERLIN (W.T.B.). U Biskajskaj zatocy i nawakoł Anhlii iznoŭ zatopleno 25.500 tonn, u tym liku 9.000 tonn (550,000 pudoŭ) pšanicy.

BERLIN (W.T.B.). Nowyje ŭdačy padwodnych łodak na paŭnočnym wajennym teatry: 5 parachodaŭ, 3 paruśniki, 1 rybałoŭ.

BERLIN. Našy padwodnyje łodki iznoŭ zatapili nawakoł Anhlii 8 parachodaŭ, 2 paruśniki i 1 rybałoŭ.

WAŠYNGTON. Prezydent Wilson naznačyŭ bolš za 200 nowych hieneraŁoŭ dziela nowaj nacyonalnaj armii.

LONDON. Amerykanskije wojski prajšli s paradaj praz wulicy Londona, horača witanyje narodam.

Ab usim pa trochu.

Z archiwoŭ rasiejskaj cenzury.

Paśla upadku samadzieržawija ŭ Rasiei byli adkryty archiwy cenzury sa konfiskowanymi knižkami, katoryje pajawilisia u kniharniach. Ich 10—miljonaŭ egzemplaroŭ u 2500 wydańniach. Šmat z ich stanowić bibliografičnuju redkaść, i jany daduć dla historyi cenny materjał. Asabliwa mnoha knižak s času pieršaj rasiejskaj rewolucii.

Plama na soncy.

Na soncy ciapier widać wialikuju čornuju plamu — ŭ 60 razoŭ wialikšuju za pawierchnaść ziamli. Nawat hołym wokam (ale tolki praz zakopčenaje škło) možna jaje lohka da hledzić! Ciapier jana znachodzicca na samaj siaredzinie sonca, ale pamału pasoŭwajecca z uschodu na zachod. Z hetaho widać, što sonce krucicca nawakoł swajej osi, jak ziemla i inšyje planety. U kancy žniŭnia i ŭ pačatku wieraśnia jana hetak dojdzie da samaho kraju sonca, a paśla sčeźnie.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej